

2025

Program Wspierania Rodziny w Gminie Kostrzyn na lata 2026-2028

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	3
1.1	Pojęcie i funkcje rodziny	3
1.2	Współczesne zagrożenia dla rodzin.....	5
1.3	Wojna w Ukrainie a życie rodzinne.....	6
2.	Otoczenie prawne programu.....	8
2.1	Podstawa prawna	8
2.2	Odnosne akty prawne	9
3.	Charakterystyka gminy.....	13
3.1	Lokalizacja i demografia	13
3.2	Wsparcie ośrodka pomocy społecznej dla rodzin.....	16
3.3	Praca asystenta rodziny	21
3.4	Zjawisko przemocy w rodzinie.....	21
3.4.1	Niebieskie karty	21
3.4.2	Punkt informacyjno-konsultacyjny ds. Uzależnień i przemocy w rodzinie	23
3.4.3	Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece.....	24
3.4.4	Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.....	25
4.	Analiza SWOT	27
5.	Adresaci programu	28
6.	Część programowa	29
6.1	Cel główny	29
6.2	Cele szczegółowe, zadania i wskaźniki realizacji.....	29
7.	Realizacja programu.....	34
7.1	Podmioty odpowiedzialne	34
7.2	Źródła finansowania programu.....	35
7.3	Spodziewane rezultaty realizacji programu	35
8.	Monitoring i ewaluacja.....	37

1 Wprowadzenie

1 Pojęcie i funkcje rodziny

Rodzina to coś więcej niż grupa ludzi żyjących pod jednym dachem. To fundament każdego społeczeństwa – bez względu na kulturę czy epokę, rodzina pojawia się wszędzie tam, gdzie żyją ludzie.

Co sprawia, że rodzina jest tak ważna?

Rodzina spełnia niezliczone role w naszym życiu – od zaspokajania podstawowych potrzeb biologicznych, przez wsparcie emocjonalne, aż po przygotowanie do życia w społeczeństwie. To właśnie w rodzinie uczymy się, kim jesteśmy i jak funkcjonować w świecie.

Jak klasyfikujemy funkcje rodziny

Badacze, jak Z. Tyszka¹, wyróżniają aż dziesięć różnych funkcji rodziny, które można pogrupować w cztery kategorie:

- Biopsychiczne – prokreacja i życie seksualne;
- Ekonomiczne – zabezpieczenie materialne i opieka;
- Społeczno-wyznaczające – pozycja społeczna i kontrola;
- Socjopsychologiczne – socjalizacja, kultura, relacje, emocje;

Nie wszystkie rodziny są takie same

W zależności od tego, jak rodzina wpływa na rozwój dziecka, mówimy o rodzinach funkcjonalnych (wspierających prawidłowy rozwój) lub dysfunkcjonalnych (utrudniających ten proces).

Współczesna rodzina przechodzi głęboką transformację. Obserwujemy szereg charakterystycznych zjawisk, które kształtują jej obecny obraz²:

¹ Z. Tyszka, Socjologia rodziny, Warszawa 1974, s. 69.

² Z. Tyszka, Rodzina we współczesnym świecie, Poznań 2003, s. 103-104.

Przemiany w rolach społecznych:

- Masowe wejście kobiet na rynek pracy – motywowane nie tylko koniecznością ekonomiczną, ale także potrzebą samorealizacji i ciekawszego życia
- Równouprawnienie w relacjach małżeńskich
- Zmiana postrzegania wartości posiadania dzieci (konkurencja z innymi priorytetami życiowymi)

Zmiany w strukturze i funkcjonowaniu:

- Rosnąca autonomia poszczególnych członków rodziny
- Różnicowanie się norm i wartości między pokoleniami
- Osłabienie więzi rodzinnych i dezintegracja wielu rodzin
- Wypieranie tradycyjnych wartości rodzinnych przez współczesną cywilizację

Konsekwencje społeczne:

- Nasilenie konfliktów małżeńskich i masowy wzrost liczby rozwodów
- Spadek popularności formalnych związków małżeńskich przy wzroście alternatywnych form partnerstwa
- Narastająca patologizacja społeczna i psychospołeczna, której źródła tkwią w dysfunkcyjnych rodzinach

Paradoks współczesności

Mimo tych przemian, rodzina pozostaje najważniejszą wartością i naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka. To właśnie w rodzinie kształtują się sfery poznawcza, emocjonalna i motywacyjna młodego człowieka. Sposób wychowania, stosowane metody i formy oddziaływań rodzicielskich w decydujący sposób wpływają na przebieg rozwoju dziecka. Rodzina funkcjonalna, charakteryzująca się pozytywną atmosferą, stanowi fundament wszechstronnego rozwoju młodego pokolenia.

2 Współczesne zagrożenia dla rodzin

Dwojaki charakter przemian rodzinnych

Transformacje zachodzące we współczesnej rodzinie mają niejednoznaczny charakter – niosą ze sobą zarówno korzyści, jak i zagrożenia. Ilustracją tego paradoksu jest postęp technologiczny: z jednej strony podnosi standardy życia rodzin, z drugiej – osłabia więzi między jej członkami. Rodziny coraz trudniej radzą sobie z podstawowymi zadaniami, borykają się z problemem godzenia życia zawodowego i rodzinnego, a także z brakiem wsparcia dla najmłodszych i najstarszych pokoleń.

Katalog zagrożeń dla współczesnej rodziny

Literatura przedmiotu wskazuje na szereg czynników destabilizujących życie rodzinne³:

Zagrożenia ekonomiczne i migracyjne:

- rosnące ubóstwo rodzin
- wyjazdy zarobkowe rodziców za granicę

Erozja więzi i struktury rodzinnej:

- rozpad wewnątrzrodzinnych procesów socjalizacyjnych
- osłabienie więzi emocjonalnych
- upadek autorytetów rodzicielskich
- przesunięcia w rolach i pozycjach członków rodziny
- dezintegracja rodzin i wzrost liczby rozwodów

Zjawiska społeczno-kulturowe:

- nasilenie atomizacji społecznej
- wzrost anonimowości jednostek
- pluralizm wartości
- niska kultura pedagogiczna rodziców

³ Z. Tyszka, *Współczesne rodziny polskie. Ich stan i kierunek przemian*, Poznań 2004, s. 83-85.

Konsekwencje strukturalne:

- ograniczanie liczby dzieci
- wzrost liczby rodzin problemowych i patologicznych

3 Wojna w Ukrainie a życie rodzinne

Kolejnym zagrożeniem dla życia rodzinnego - nader aktualnym w momencie opracowywania niniejszego Programu – jest wojna w Ukrainie, która rozpoczęła się 24 lutego 2022 r., a która niesie za sobą trudne do jednoznacznego zidentyfikowania następstwa, także w sferze psychospołecznej. Konflikt zbrojny w Ukrainie oraz związany z nim napływ uchodźców wojennych stanowią zdecydowanie czynnik stresogenny, mogą powodować nasilenie objawów chorób psychicznych, zaburzeń związanych z uzależnieniami oraz konfliktów międzyludzkich.

W związku z trwającą wojną rodziny są eksponowane m.in. na następujące zagrożenia:

- pojawienie się lub nasilenie przemocy w rodzinie na skutek:
 - chronicznego stresu i traumy związanej z wojną,
 - napięć wynikających z przyjmowania uchodźców wojennych,
 - trudności adaptacyjnych i kulturowych,
 - przeludnienia mieszkań i konieczności dzielenia przestrzeni życiowej,
- rozładowywanie stresu przy użyciu łatwo dostępnych substancji, jak zwłaszcza alkohol i leki,
- poczucie lęku o bezpieczeństwo ekonomiczne związane z:
 - kryzysem gospodarczym wywołanym wojną,
 - inflacją i wzrostem kosztów życia,
 - obawą przed utratą źródła dochodów,
 - niepewnością co do dalszego rozwoju sytuacji geopolitycznej,
- podsycanie tendencji lękowych i depresyjnych przez:
 - dramatyczne komunikaty medialne i obrazy wojny,
 - ciągły napływ informacji o ofiarach i zniszczeniach,
 - brak perspektyw zakończenia konfliktu,
 - poczucie zagrożenia bezpieczeństwa narodowego,
- rozwój uzależnień behawioralnych – w tym zwłaszcza wszelkich e-uzależnień, związanych z wykonywaniem czynności w sieci, jak: zakupoholizm, uzależnienie od

gier i internetu, nadmierne korzystanie z social mediów oraz serwisów pornograficznych.

Z drugiej strony doświadczenia związane z wojną w Ukrainie niosą za sobą pozytywne przykłady społecznej mobilizacji, solidarności międzynarodowej i samopomocy. Obserwowano bezprecedensową gotowość do niesienia pomocy uchodźcom oraz wspierania Ukrainy. Ustalenie precyzyjnych i jednoznacznych wniosków w tej kwestii będzie możliwe dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Wszystkie opisane zjawiska stanowią wyzwanie również dla władz lokalnych samorządów, które odpowiadają za stworzenie oraz funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym także nad rodzinami uchodźców wojennych. Jest to niezwykle istotne i trudne zadanie, ponieważ działania na rzecz rodziny, to działania nie tylko na rzecz konkretnej grupy, ale i całej wspólnoty.

2 Otoczenie prawne programu

1 Podstawa prawna

W myśl art. 176 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49.), do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z następnymi punktami wskazanego przepisu art. 176, do zadań własnych gminy należy również:

- 2 tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3 tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:
 - 3.a zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - 3.b organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - 3.c prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4 finansowanie:
 - a (uchylona)
 - b podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5 współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6 sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7 prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ponadto w myśl art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 ustawy rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Wskazane przepisy stanowią rozwinięcie ogólnej normy kompetencyjnej wyrażonej w art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), zgodnie z którą do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

Podstawowym założeniem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań przez gminę w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu.

2 Odnośne akty prawne

Niniejszy Program został opracowany i będzie realizowany, uwzględniając przy tym normy zawarte w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2151 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1670 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1208 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2025 poz. 438),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2025 poz. 1214 ze zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2024 poz. 1673),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 1939),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. 2025 poz. 214),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. 2025 poz. 83, 620),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2025 poz. 913, 1301 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz.U. 2023 poz. 1335),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1338),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2025 poz. 881, 1019),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 917).
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 897),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1700),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. 2025 poz. 798 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 619, 1301),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
- uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 2024 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. 2023 r., poz. 881),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. 2021, poz. 1092).

Cele zawarte w niniejszym Programie są spójne z celami wyznaczonymi na podstawie poniższych dokumentów:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostrzyn na lata 2023-2028,
- Strategia Rozwoju Gminy Kostrzyn na lata 2022-2030,
- Gminny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Uczniów Szkół Podstawowych oraz Szkół Ponadpodstawowych, zamieszkałych na terenie Gminy Kostrzyn.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostrzyn na lata 2023-2028
CEL STRATEGICZNY I: Wspieranie rodziny i integracji społecznej mieszkańców. I CEL OPERACYJNY: Wsparcie rodzin w pełnieniu ich funkcji, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji społecznych, opiekuńczych i wychowawczych. II CEL OPERACYJNY: Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do edukacji i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. CEL STRATEGICZNY II: Zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia lub ubóstwa. I CEL OPERACYJNY: Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych dla osób i rodzin w trudnej sytuacji materialno-bytowej, w tym osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.
Strategia Rozwoju Gminy Kostrzyn na lata 2022-2030
CEL STRATEGICZNY II: Rozwój społeczny oparty na integracji międzypokoleniowej i dostępności do szerokiej oferty usług publicznych Cel operacyjny 2.1. Opracowanie oferty spędzania czasu wolnego dedykowanej wszystkim pokoleniom, Cel operacyjny 2.1. Zaspokajanie potrzeb społeczeństwa bazujące na wsparciu i współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi.

**Gminny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Uczniów Szkół Podstawowych
oraz Szkół Ponadpodstawowych, zamieszkałych na terenie Gminy Kostrzyn**

Cele Programu:

- 1 Zwiększenie szans grupy uczniów zdolnych na sukces edukacyjny.
- 2 Tworzenie instytucjonalnych i materialnych warunków sprzyjających rozwojowi uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży.
- 3 Wspieranie uczniów w rozwijaniu ich uzdolnień i zainteresowań oraz stwarzania możliwości udziału w powiatowych, wojewódzkich, ogólnopolskich, europejskich, światowych imprezach (np. olimpiadach, konkursach, festiwalach, turniejach, zawodach sportowych, itp.).
- 4 Promowanie wśród dyrektorów szkół, nauczycieli i rodziców idei konieczności wspomagania rozwoju uzdolnień i talentów dzieci i młodzieży.

Promowanie młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Źródło: opracowanie własne

3 Charakterystyka gminy

1 Lokalizacja i demografia

Gmina Kostrzyn leży w środkowo – wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie poznańskim, zaledwie 21 km od Poznania, 27 km od Wrześni, 32 km od Gniezna, 20 km od Środy. Kostrzyn graniczy z gminami: Swarzędz, Pobiedziska, Nekla, Dominowo, Środa Wlkp. oraz Kleszczewo.

Gmina Kostrzyn jest jedną z najlepiej skomunikowanych gmin w regionie dzięki Wschodniej Obwodnicy Poznania stanowiącej fragment drogi ekspresowej S5. Droga S5 łączy się z autostradą A –2 około 20 km na południe od Kostrzyna.

Przez miasto i gminę przebiega droga krajowa nr 92. Równolegle do niej biegnie linia kolejowa z Berlina, przez Poznań do Warszawy.

Przez gminę przebiega również odcinek Szlaku Piastowskiego z Giecza przez Gułtowy, Siedlec i Kostrzyn.

Obszar gminy w przeważającej części jest terenem płaskim, natomiast północno – wschodnia część gminy (około 20% ogólnej powierzchni) stanowi teren pagórkowaty, głównie zalesiony. Grunty uprawne stanowią blisko 80% obszaru gminy, potwierdzając jej rolniczy charakter.

Gmina Kostrzyn liczy sobie 20 510 mieszkańców, z czego 51,2% stanowią kobiety, a 48,8% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 35,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 38,8 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Kostrzyn zawarli w 2023 roku 78 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa wielkopolskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,8% mieszkańców gminy Kostrzyn jest stanu wolnego, 58,7% żyje w małżeństwie, 7,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 6,3% to wdowy/wdowcy.

Gmina Kostrzyn ma roczny dodatni przyrost naturalny wynoszący 26. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 1,29 na 1000 mieszkańców gminy Kostrzyn. W 2023 roku urodziło się 186 dzieci, w tym 52,7% dziewczynek i 47,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 395

gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,22 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2023 roku 26,0% zgonów w gminie Kostrzyn spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 29,0% zgonów w gminie Kostrzyn były nowotwory, a 8,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Kostrzyn przypada 7.95 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2023 roku zarejestrowano 554 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 219 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Kostrzyn 335. W tym samym roku 6 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 6. 59,7% mieszkańców gminy Kostrzyn jest w wieku produkcyjnym, 22,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym⁴.

Szczegółowe dane zaprezentowano w poniższej tabeli i na poniższych infografikach.

Tab. 1. Dane demograficzne o gminie Kostrzyn za lata 2019-2024

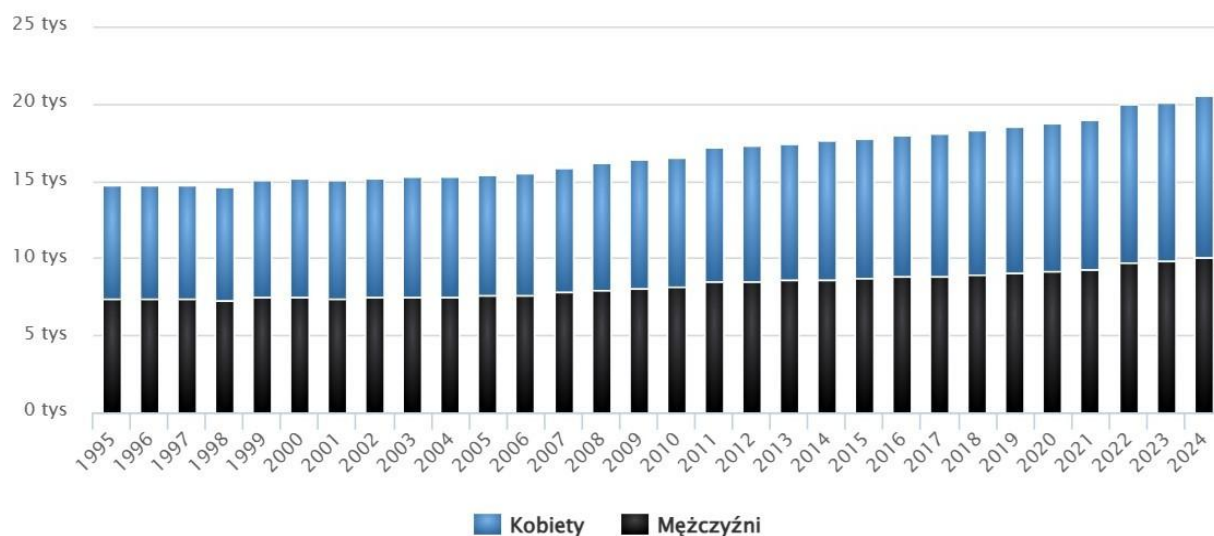
Wskaźnik	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność (ogółem)	1894 ₁	1932 ₃	1958 ₆	1994 ₆	2031 ₁	2061 ₂
Ludność (kobiety)	9500	9922	1003 ₈	1020 ₀	1041 ₁	1054 ₄
Urodzenia żywe	204	244	218	210	186	162
Zgony	151	188	212	187	160	168
Przyrost naturalny	53	56	6	23	26	-6
Saldo migracji ogółem	172	209	247	329	341	329
Zameldowania	394	429	433	498	560	533
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	3936	4271	4348	4444	4518	4554
Ludność w wieku produkcyjnym	1140 ₆	1171 ₆	1183 ₀	1198 ₂	1213 ₀	1232 ₀
Ludność w wieku poprodukcyjnym	3149	3336	3408	3520	3663	3738

Źródło: GUS i Raport o stanie gminy Kostrzyn za 2024 r.

⁴ GUS, stan na dzień 31.XII.2024

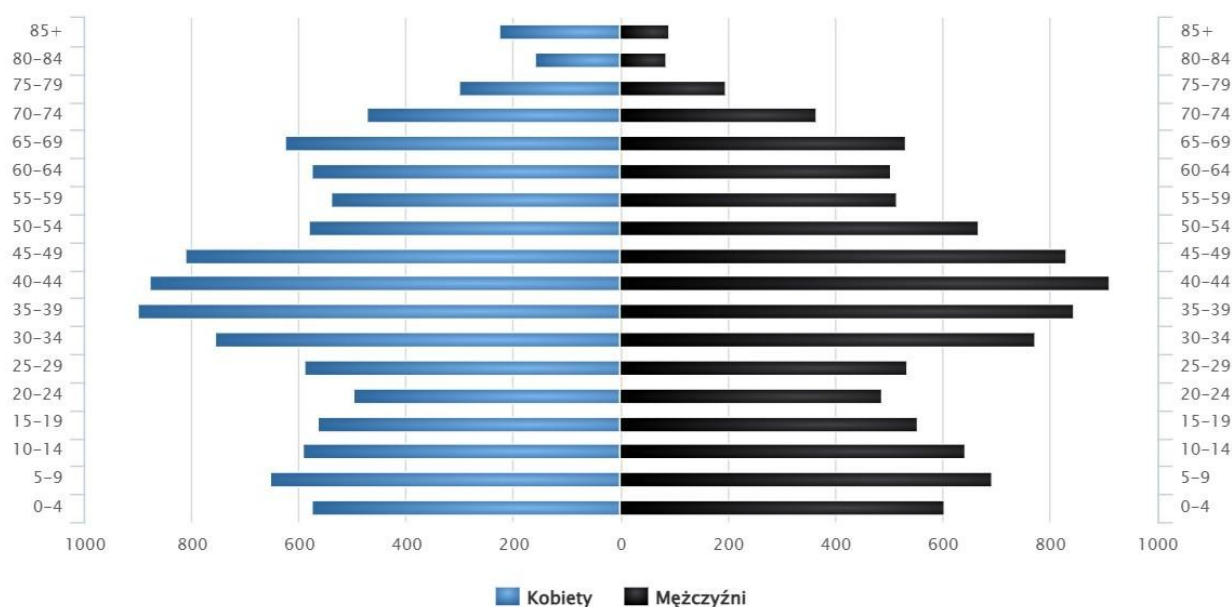
Populacja – Gmina Kostrzyn w latach 1995 – 2024

(Źródło: GUS)

Piramida wieku mieszkańców gminy Kostrzyn, 2023

(Źródło: GUS)

2 Wsparcie ośrodka pomocy społecznej dla rodzin

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wykazywała do 2020 r. wyraźną tendencję malejącą. W 2021 r. tendencja ta została przełamana i nastąpił przyrost w liczbie beneficjentów przekraczający stan sprzed epidemii Covid-19. W kolejnych latach obserwujemy ponownie stopniowy spadek liczby rodzin i liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

Tab. 2. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	299	729
2016	281	621
2017	282	558
2018	276	545
2019	234	415
2020	218	404
2021	258	483
2022	235	406
2023	221	374
2024	199	308

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej OPS - 2025

Liczba rodzin korzystających z świadczeń niepieniężnych stale wzrasta, podczas gdy w tym samym okresie liczba rodzin będących beneficjentami świadczeń pieniężnych wyraźnie maleje.

Tab. 3. Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w l. 2016-2024

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
świadczenia niepieniężne	62	64	74	66	61	82	78	91	91
świadczenia pieniężne	256	252	233	215	186	194	199	162	142

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej OPS - 2025

Od 2017 r. nie ulega zmianom struktura przyczyn, dla których OPS w Kostrzynie przyznaje pomoc. Od 2017 r. Najwięcej rodzin korzysta z pomocy niezmiennie na skutek długotrwałej lub ciężkiej choroby. Do pozostałych przyczyn należą:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- niepełnosprawność,
- ubóstwo,
- bezrobocie,
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezdomność.

Jak dotąd nikt nie korzystał z pomocy z tytułu klęski żywiołowej, a na skutek epidemii Covid-19 z pomocy OPS korzystano jedynie sporadycznie.

Tab. 4. Powody udzielania pomocy rodzinom w l. 2020-2024

Powody	Liczba rodzin i osób w poszczególnych latach									
	2020		2021		2022		2023		2024	
	l. rodzin	l. osób w rodzinach	l. rodzin	l. osób w rodzinach	l. rodzin	l. osób w rodzinach	l. rodzin	l. osób w rodzinach	l. rodzin	l. osób w rodzinach
ubóstwo	88	155	95	162	78	142	79	134	86	118
sieroctwo	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0
bezdomność	13	14	18	19	10	17	17	17	19	20
bezrobocie	25	64	46	103	32	75	21	37	24	44
niepełnosprawność	101	172	105	164	117	195	104	169	101	149
długotrwała lub ciężka choroba	154	244	181	291	187	269	185	295	173	254
przemoc w rodzinie	0	0	1	1	2	5	0	0	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	18	79	25	75	13	63	12	61	6	34
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem)	125	243	175	340	172	304	167	279	151	243
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	16	6	6	4	5	3	3	3	4
alkoholizm lub narkomania	7	11	9	21	8	13	8	12	12	17
zdarzenie losowe / sytuacja kryzysowa	6	20	0	0	3	7	1	5	27	45
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
COVID - 19	3	9	3	9	0	0	0	0	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocen zasobów pomocy społecznej OPS w Kostrzynie.

W poniższej tabeli przedstawiono zrealizowane przez OPS w Kostrzynie w l. 2020-2024 zadania i przyznane formy pomocy społecznej zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zwracają uwagę trzy kategorie, w których odnotowuje się duże wzrosty: usługi opiekuńcze, zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne.

Tab. 5. Rodzaje zasiłków i pomocy w naturze w l. 2020-2024

Rodzaje zasiłków i pomocy w naturze	Wskaźniki	Liczba beneficjentów				
		2020	2021	2022	2023	2024
Zasiłki celowe (na pokrycie kosztów gazu, energii, opłacenie czynszu, remontów, leczenia, zakup odzieży, opału oraz niezbędnych przedmiotów użytku domowego)	Liczba rodzin	170	180	174	147	122
	Liczba osób w rodzinach	328	351	317	275	205
Sprawowanie pochówku przez OPS	Liczba osób	1	0	0	0	1
Obiady dla dzieci i młodzieży oraz posiłki dla dorosłych	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	22	21	49	72	53
Zasiłki okresowe w części gwarantowanej	Liczba	14	15	13	15	6
z budżetu państwa (przyznawane z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby, niepełnosprawności, możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego)	rodzin					
	Liczba osób w rodzinach	22	17	22	23	7
Zasiłki stałe	Liczba rodzin	40	39	38	37	41
	Liczba osób w rodzinach	35	40	48	40	43
Składki na fundusz zdrowia od osób pobierających niektóre świadczenia z pomocy społecznej	liczba osób, którym opłacono składki	39	35	37	34	34
Usługi opiekuńcze	Liczba rodzin	34	52	47	55	53
	Liczba osób w rodzinach	45	69	59	66	61
	Liczba godzin	15.222	17.136	19.929	19.464	14.413

Odpłatność za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej	liczba osób, którym OPS pokrył częściowe koszty pobytu w domach pomocy społecznych	18	16	19	18	15
Zasiłki rodzinne i dodatki	liczba świadczenio biorców	570	570	360	327	204
	liczba złożonych wniosków	380	375	304	252	161
	liczba wydanych decyzji	410	400	266	252	153
Zasiłki pielęgnacyjne	liczba świadczenio biorców	263	268	310	305	333
	liczba złożonych wniosków	82	104	100	102	103
	liczba wydanych decyzji	86	111	133	139	102
Świadczenia pielęgnacyjne	liczba świadczenio biorców	59	64	65	75	95
	liczba złożonych wniosków	28	34	33	37	54
	liczba wydanych	50	94	65	64	169
	decyzji					
Specjalny zasiłek opiekuńczy	liczba świadczenio biorców	12	7	6	4	2
	liczba złożonych wniosków	11	13	11	7	2
	liczba wydanych decyzji	12	17	7	4	2
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	liczba świadczenio biorców	101	109	77	49	34
	liczba złożonych wniosków	134	115	96	65	49
	liczba wydanych decyzji	124	119	94	62	39
Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	liczba świadczenio biorców	88	81	139	127	40

	liczba złożonych wniosków	58	68	56	42	39
	liczba wydanych decyzji	64	74	55	60	50
Świadczenie wychowawcze	liczba świadczenio biorców	4319	4312	3990	9	1
	liczba złożonych wniosków	1924	3089	9	0	0
	liczba wydanych informacji	1898	3016	9	1	0
Świadczenie rodzicielskie	liczba świadczenio biorców	-	28	28	26	20
	liczba złożonych wniosków	-	35	28	25	19
	liczba wydanych decyzji	-	34	28	25	16
Becikowe Gminne	liczba świadczenio biorców	2	10	2	2	12
	liczba złożonych wniosków	3	4	1	1	5
	liczba wydanych decyzji	2	5	1	1	5
Świadczenia z Ustawy „Za życiem”	liczba świadczenio biorców	3	2	2	0	6
	liczba złożonych wniosków	3	2	2	0	3
	liczba wydanych decyzji	3	2	2	0	3
„Dobry Start”	liczba świadczenio biorców:	2643	-	-	-	-
	liczba złożonych wniosków	1924	-	-	-	-
	liczba wydanych decyzji:	1898	-	-	-	-
Wynagrodzenie przyznane opiekunowi za sprawowanie opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną	liczba osób, którym wypłacono wynagrodzenie:	2	3	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Sprawozdania z działalności OPS w Kostrzynie

3 Praca asystenta rodziny

Asystent rodziny jest jednym z głównych narzędzi wspierania rodziny, ma za zadanie wspomagać rodzinę w osiągnięciu przez nią stabilizacji życiowej, umożliwiającej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystenta rodziny przydziela kierownik OPS na podstawie wywiadu środowiskowego i analizy sytuacji rodziny przeprowadzonej przez pracownika socjalnego. Do pracy z asystentem zobowiązuje także Sąd Rodzinny na mocy postanowienia.

Asystent pracuje zarówno z rodziną, która jest zagrożona umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, jak i w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Współpracuje wówczas m. in. z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówką opiekuńczo-wychowawczą, ośrodkiem adopcyjnym.

Od 2017 r. w Gminie Kostrzyn pozostaje zatrudniony 1 asystent rodziny.

Tab. 6. Praca asystenta rodziny w l. 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1	1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług	17	14	19	19	19
asystentów rodziny					

Źródło: Opracowanie własne; ocena zasobów pomocy społecznej OPS w Kostrzynie

4 Zjawisko przemocy w rodzinie

1 Niebieskie karty

Jednym z miarodajnych narzędzi badawczych w przypadku zjawiska przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskie Karty”. Zgodnie z art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ww. procedura „obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty

i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie” natomiast jej wszczęcie zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta — A” przez przedstawiciela jednego z ww. podmiotów – w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Jak wynika z art. 9d ust. 4 ww. ustawy procedura „Niebieskie Karty” wszczynana jest „w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku

zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie” a zgodnie z art. 9d ust. 1 wskazanego aktu podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w ramach procedury „Niebieskie Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie

Na przestrzeni analizowanych lat wnioski w sprawie Niebieskich Kart są sporządzane najczęściej przez Policję. Godnym podkreślenia jest fakt, że problem przemocy dostrzegają i formalnie reagują również inne instytucje publiczne, zwłaszcza Ośrodek Pomocy Społecznej. Trzecim podmiotem, po OPS, który sporządził dotąd najwięcej wniosków w procedurze Niebieskie Karty są placówki szkolno-wychowawcze.

Tab. 7. Niebieskie Karty w gminie Kostrzyn w l. 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty", w tym procedury rozpoczęte przez:	31	53	57	52	65	63
Policję	22	36	38	39	47	36
OPS	7	15	9	9	14	15
GKRPA	0	0	0	0	0	0
Placówki służby zdrowia	0	0	2	0	0	4
Placówki szkolno-wychowawcze	1	1	6	4	2	8
Inne instytucje i organizacje	0	0	2	0	1	0
Inne	1	1	0	0	1	0

Źródło: OPS w Kostrzynie i Zespół Interdyscyplinarny

2 Punkt informacyjno-konsultacyjny ds. Uzależnień i przemocy w rodzinie

Na terenie Gminy Kostrzyn działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie. Kilkunastoletnia działalność Punktu oraz liczba osób korzystających z pomocy potwierdza potrzebę jego istnienia. Mieszkańcy Gminy wymagający pomocy i wsparcia w przedmiocie uzależnień mogą spotkać się w Punkcie z pedagogiem społecznym, psychologiem lub terapeutą uzależnień.

W ramach Punktu można skorzystać również z terapii rodzinnej, którą prowadzi wysokiej klasy specjalista. Na terapię zgłaszają się mieszkańcy Kostrzyna i innych miejscowości gminy zarówno ze wskazań Komisji, jak i samodzielnie, czy za namową kolegów lub członków rodzin. Na spotkania docierają również osoby, które kontynuują terapię po odbyciu leczenia na oddziałach szpitalnych leczenia uzależnień.

Zadania Punktu:

- a udzielanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego,
- b udzielanie wsparcia prawnego,
- c gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- d gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy w zakresie rozładowywania napięcia, radzenia sobie ze stresem oraz rozwiązywania konfliktów,
- e gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno-korekcyjne wobec sprawców przemocy.

Począwszy od 2019 r. obserwowano tendencję malejącą w liczbie rodzin, którym była udzielana pomoc w Punkcie. Niestety w 2023r. trend ten uległ gwałtownemu załamaniu; przyczyny tego stanu rzeczy mogą być związane z wybuchem wojny w Ukrainie pod koniec 2022r. i napływem rodzin uchodźczych.

Tab. 8. Beneficjenci Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	105	71	92	52	100	92
W tym rodziny z problemem alkoholowym	26	14	24	14	22	24
Liczba osób objętych poradnictwem w obszarze przemocy	43	40	45	156	194	205
Liczba sprawców przemocy	7	6	9	52	100	92
Osoby uzależnione	18	10	8	4	6	4
Osoby współuzależnione	8	4	16	4	16	10

Źródło: OPS w Kostrzynie i Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie

W latach 2019 - 2024 do Punktu zgłaszały się osoby i rodziny, w szczególności z następującymi sprawami:

- 1 Prośby telefoniczne o wyjaśnienie w jaki sposób można uruchomić leczenie odwykowe,
- 2 Pytania o pomoc w zakresie przemocy domowej, przepisy i kontakty do instytucji,
- 3 Współuzależnienia,
- 4 Problemy relacyjne w rodzinie,
- 5 Problemy związane z zaburzeniami psychicznymi i chorobami psychicznymi – poradnictwo,
- 6 Problemy młodzieży – praca online i izolacja, która źle wpływa na rozwój psychofizyczny młodych ludzi.

3 Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece

Na przestrzeni lat 2019-2024 na podstawie dostępnych danych trudno mówić o jakichś ogólnych tendencjach. Zwraca uwagę nierówność raportowanych danych w poszczególnych latach, w szczególności w 2022 i 2024r. Należy jednak domniemywać, że – wobec braku oczywistych przyczyn, czy zewnętrznych wydarzeń w tych latach – w grę wchodzi jednak raczej problemy z wykrywalnością i raportowaniem danych.

Tab. 9. Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece w l. 2019-2024

			2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kwalifikacja prawna spraw związanych z przemocą w rodzinie	Znęcanie się nad rodziną	Wszczęte	6	13	11	11	17	10
		Stwierdzone	4	7	5	3	3	2
		zakończone	4	13	11	11	14	13
	Groźba karalna	Wszczęte	21	18	14	0	5	12
		Stwierdzone	6	6	4	0	0	4
		Zakończone	2	18	4	0	3	14
	Rozpijanie małoletniego	Wszczęte	0	0	0	0	0	0
		Stwierdzone	0	0	0	0	0	0
		Zakończone	0	0	0	0	0	0
	Uchylanie się od płacenia alimentów	Wszczęte	13	47	20	5	8	10
Stwierdzone		10	20	6	3	3	5	
	Inne	zakończone	13	47	20	7	6	11
		Wszczęte	12	14	12	0	0	0
		Stwierdzone	2	5	7	0	0	0
		Zakończone	12	14	12	0	0	0
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu			149	132	174	53	126	86

Źródło: Policja

4 Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie

Oprócz ww. Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie, Gmina Kostrzyn podejmuje wiele różnorodnych działań pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie prowadzi szeroko pojętą działalność pomocową dla domniemanych ofiar przemocy w rodzinie. Osoby będące w potrzebie są kierowane do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego oraz do terapeuty rodzinnego. W toku postępowań rodzina może również skorzystać z pomocy terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu. Dzięki współpracy instytucji rodziny otrzymują wsparcie. W momencie gdy w danej rodzinie pojawia się problem nadużywania alkoholu, osoby te są kierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kostrzynie.

Wielopoziomowa współpraca ww. instytucji doprowadza z reguły do stabilizacji życia rodzinnego. W trudnych momentach, gdy zagrożone jest dobro jednostki, sprawy kierowane

są do Sądu Rodzinnego i Prokuratury. Wywiady z rodzinami uwikłanymi w przemoc przeprowadza Kurator Zawodowy z III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego we Wrześni.

4 Analiza SWOT

Tab. 10 Analiza SWOT w zakresie sytuacji rodzin w Gminie Kostrzyn

Mocne strony	Słabe strony
• Doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, • Specjalistyczny personel, • Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie, • Podnoszenie kompetencji zawodowych przez specjalistów realizujących działania na rzecz wspierania rodziny, • Rozbudowana infrastruktura społeczna, w tym m.in.: instytucje działające w obszarze wspierania rodziny, placówki wsparcia dziennego, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na rzecz wsparcia rodziny, • Zatrudnienie asystenta rodziny.	• Roszczeniowa postawa i wyuczona bezradność części klientów OPS, • Zbyt niska motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji rodzicielskich • Nieostrzeganie problemu przez rodziny, • Utrudnienia we współpracy pomiędzy instytucjami jako skutek uboczny regulacji dotyczących ochrony danych osobowych, • Niewystarczające zaangażowanie oraz brak współpracy ze strony rodzin objętych wsparciem asystentów (nieprawidłowe wzorce pokoleniowe), • Błędne stereotypy na temat korzystania z pomocy instytucjonalnej • Występowanie zjawiska uzależnień i przemocy w rodzinie oraz problemów z nimi związanych.
Szanse	Zagrożenia
• Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na wsparcie rodzin i podejmowanie innowacyjnych działań na ich rzecz, • Zmiana w społecznym postrzeganiu rodzin dysfunkcyjnych., • Kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami społecznymi w gminie i regionie, • Wzbogacenie i promowanie oferty działań edukacyjnych kierowanych do rodziców w celu rozwój umiejętności społecznych i wychowawczych.	• Erozja autorytetu rodziny - osłabienie tradycyjnych więzi rodzinnych, • Wzrastająca liczba rodzin wieloproblemowych, • Trudności we wczesnym zdiagnozowaniu rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, • Zagrożenia ze strony nowych rodzajów uzależnień (np. od Internetu, zakupów online, smartfona), • Inflacja i inne negatywne zjawiska ekonomiczne pogarszające stan domowego budżetu.

5 Adresaci programu

Program jest skierowany w szczególności do zamieszkujących w Gminie Kostrzyn:

- 1 Rodzin z problemem niewydolności wychowawczo-opiekuńczej i niezaradnych życiowo – w skład tej grupy wchodzi rodzice, którzy nie w pełni radzą sobie ze sprawowaniem swojej roli rodzicielskiej, co implikuje szkody dla życia wszystkich członków rodziny, a w szczególności dzieci. Rodzina nie realizuje swoich podstawowych, naturalnych funkcji, co w konsekwencji doprowadza do jej dysfunkcyjności. Natomiast dysfunkcyjność rodziny może być wywołana przez rozliczne faktory, które zakłócają jej prawidłowe funkcjonowanie prowadząc nierzadko do (pogłębiania się) zjawiska patologii społecznych. Problem niewydolności w sprawach wychowawczych i opiekuńczych dotyczy w równym stopniu rodzin pełnych, jak również niepełnych.
- 2 Rodzin uwikłanych w przemoc domową - do tego zjawiska dochodzi zarówno w rodzinach dobrze sytuowanych, jak i w środowiskach dotkniętych pauperyzacją. Występowanie przemocy w rodzinie może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji rodziny. Przemoc domowa przybiera różne formy, a dotyczy zarówno kobiet, mężczyzn, jak i dzieci.
- 3 Rodzin o niskim statusie materialno-bytowym, w tym dotkniętych bezrobociem – w tym przypadku mamy do czynienia z rodzinami, które wykazują problem braku dostatecznych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb egzystencjalnych rodziny.
- 4 Dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym – pod pojęciem niedostosowania społecznego rozumie się zespół zaburzeń w zachowaniu dzieci i młodzieży, które przybierają na tyle głęboki i silny wymiar, że utrudniają, a nawet uniemożliwiają im normalną koegzystencję z innymi ludźmi. Zjawisko niedostosowania społecznego może być implikowane zarówno przez czynniki biologiczno-genetyczne, jak również faktory, które można minimalizować lub wyeliminować - tj. środowiskowe (np. niepełna rodzina, zaniedbania i błędy wychowawcze). Rodzina jest jednym ze środowisk, którego oddziaływanie na wystąpienie niedostosowania społecznego jest wręcz fundamentalne.

6 Część programowa

1 Cel główny

Głównym celem Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kostrzyn na lata 2026-2028 jest wsparcie rodzin w pełnieniu ich funkcji, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji społecznych, opiekuńczych i wychowawczych.

2 Cele szczegółowe, zadania i wskaźniki realizacji

Tabela 11. Cele szczegółowe programu, zadania i wskaźniki realizacji celów.

CEL OPERACYJNY 1: Stworzenie i wdrożenie systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.		
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy
1.1. Diagnozowanie rodzin przez pracowników OPS w celu ustalenia przyczyn sytuacji kryzysowych	• Liczba przeprowadzonych wywiadów, • Liczba zawartych kontraktów, • Liczba osób objęta specjalistycznymi badaniami i konsultacjami, • Liczba rodzin objętych monitoringiem pracownika socjalnego, • Liczba rodzin przeżywających trudności objętych wsparciem, w tym wsparciem asystenta rodziny, • Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem, • Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu problemu przemocy w rodzinie.	• OPS, • Asystent rodziny, • Zespół Interdyscyplinarny, • Grupy robocze, • Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie; • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
1.2. Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem	• Liczba rodzin objętych monitoringiem, • Liczba dzieci, których sytuacja jest monitorowana.	• OPS, • Asystent rodziny, • Zespół Interdyscyplinarny, • Grupy robocze, • Placówki oświaty,

		• Świetlice i placówki
		wsparcia dziennego • Kuratorzy sądowi, • GKRPA • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
1.3. Współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami działającymi w zakresie wsparcia rodzin i dzieci	• Liczba współpracujących podmiotów, w tym organizacji pozarządowych działających na rzecz wsparcia rodzin i dzieci • Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dziećmi, • Liczba powołanych grup roboczych, • Liczba posiedzeń grup • liczba kontaktów nawiązanych w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami, placówkami i innymi podmiotami współdziałającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci.	• OPS, • Asystent rodziny, • Zespół Interdyscyplinarny, • Grupy robocze, • Placówki oświaty, • Pedagodzy szkolni, wychowawcy, • Świetlice i placówki wsparcia dziennego, • PCPR w Poznaniu, • GKRPA w Kostrzynie • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
1.4. Zapewnienie warunków do pracy placówkom wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	• liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego, • liczba placówek wsparcia dziennego, • liczba i kwalifikacje personelu.	• OPS, • Organizacje pozarządowe
1.5. Stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności kadry lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny	• Liczba szkoleń/webinariów, • Liczba uczestników, • Liczba konferencji i innych wydarzeń, • Liczba i zakupionych publikacji specjalistycznych, • Rodzaj i funkcjonalności zakupionego specjalistycznego oprogramowania do realizacji zadań OPS.	• OPS, • UG, • Podmioty organizujące szkolenia • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
CEL OPERACYJNY 2: Wsparcie rodziny w opiece nad dziećmi w sytuacji trudności z wypełnianiem naturalnych funkcji rodziny		
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy
2.1. Umożliwienie dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi korzystanie z pobytu w placówkach	• liczba rodzin, z których dzieci przebywają w placówkach wsparcia dziennego • liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego, • liczba placówek wsparcia dziennego, • liczba i kwalifikacje personelu.	• OPS, • Organizacje pozarządowe • Placówki wsparcia dziennego.

wsparcia dziennego		
2.2. Organizowanie dla dzieci pomocy w odrabianiu zadań domowych i wyrównywaniu deficytów edukacyjnych	• liczba dzieci korzystających ze wsparcia, • liczba spotkań, • liczba wolontariuszy.	• OPS, • Wolontariusze • Świetlice profilaktyczno-wychowawcze • organizacje pozarządowe
2.3. Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	• liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną, • liczba rodzin z dziećmi z problemem przemocy w rodzinie objętych pracą socjalną, • liczba rodzin z dziećmi z problemem uzależnienia lub współuzależnienia od alkoholu/substancji psychoaktywnych objętych pracą socjalną.	• OPS.
2.4. Organizowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	• Wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, • Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina partycypuje w kosztach, • Liczba spotkań zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.	• OPS, • PCPR
CEL OPERACYJNY 3: Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny		
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy
3.1. Edukacja wzmacniająca kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców	• liczba rodzin/osób uczestniczących w zajęciach profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców, • liczba dzieci w rodzinach korzystających z zajęć edukacyjnych dla rodziców, • liczba zorganizowanych zajęć • liczba dzieci korzystających z zajęć edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, • liczba podmiotów prowadzących zajęcia, • liczba akcji i kampanii społecznych w gminie, • liczba artykułów w mediach lokalnych nt. realizowanych lokalnie działań na rzecz rodziny, • liczba grup wsparcia	• OPS, • UG, • PCPR, • placówki oświatowe • organizacje pozarządowe • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
3.2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie: prawnym, psychologicznym, pedagogicznym	• liczba osób korzystających z poradnictwa, • liczba udzielonych porad, • oferta merytoryczna zapewnionego poradnictwa, • liczba sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych.	• OPS, • Zespół Interdyscyplinarny, • Grupy robocze, • Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień

oraz w zakresie uzależnień i terapii przeciwdziałania przemocy		i Przemocy w Rodzinie, • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, • organizacje pozarządowe • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
3.3. Tworzenie warunków do pracy rodzin wspierających	• liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającej, • liczba rodzin wspierających	• OPS
3.4. Profilaktyka rodzinnych sytuacji kryzysowych	• Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, psychoedukacyjnych i terapeutycznych, • liczba akcji i kampanii społecznych w gminie, • liczba akcji i kampanii o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim promujących wzmocnienie autorytetu rodziny, w których wzięła udział gmina Kostrzyn, • liczba spotkań integracyjnych, festynów, pikników rodzinnych, • nakład i miejsca dystrybucji broszury informacyjnej nt. instytucji i miejsc, udzielających pomocy rodzinie na terenie Kostrzyna (w tym zawierającej dane kontaktowe do PCPR, GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego)	• OPS, • Organizacje pozarządowe • Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.
CEL OPERACYJNY 4: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodziny i dziecka		
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy i partnerzy
4.1. Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodzin w trudnej sytuacji materialnej	• liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, • liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano świadczenia rodzinne, • liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń Funduszu Alimentacyjnego, • liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym 500+ • liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego • liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku energetycznego	• OPS, • Darczyńcy.
4.2. Objęcie dożywianiem dzieci i dorosłych wymagających tego rodzaju wsparcia	• liczba rodzin z dziećmi i dziećmi korzystających z posiłku w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” • liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku.	• OPS, • Placówki oświatowe, • firmy cateringowe.
4.3. Udzielanie uczniom pomocy	• liczba rodzin/ dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych,	• OPS

w formie stypendiów, zasiłków szkolnych i wyprawki szkolnej	• liczba rodzin/ dzieci korzystających z wyprawek w ramach rządowego programu • liczba rodzin/dzieci, którym przyznano zasiłki w ramach specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom,\ • łączna wysokość przyznanych stypendiów.	
4.4. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	• liczba uczestników • formy zajęć oraz wypoczynku,	• OPS, • Instytucje kultury, • organizacje pozarządowe, • Kuratorium Oświaty, • placówki oświatowe

Źródło: opracowanie własne

7 Realizacja programu

Program Wsparcia Rodziny w Gminie Kostrzyn na lata 2026-2028 stanowi jeden ze szczegółowych programów operacyjnych, który precyzuje i służy realizacji celów oraz wskaźników zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostrzyn na lata 2023-2028.

1 Podmioty odpowiedzialne

Koordynację wdrożenia zadań niniejszego Programu prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie, który w tym celu podejmuje współpracę w szczególności z następującymi podmiotami:

- Burmistrz Gminy,
- Rada Gminy,
- Urząd Miejski,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Placówki wychowania przedszkolnego,
- Placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kostrzynie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Podmioty świadczącymi usługi rehabilitacyjne,
- Ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe,
- Komisariat Policji w Kostrzynie,
- Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy,
- Kuratorzy sądowi,
- Uczelnie i inne podmioty sektora szkolnictwa wyższego,

- Organizacje pozarządowe, w tym Polski Komitet Pomocy Społecznej, Spółdzielnia Socjalna „Kostrzynianka” i Fundacja - Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kostrzynie,
- Organizacje kościelne, kościoły i związki wyznaniowe,
- Przedsiębiorcy.

2 Źródła finansowania programu

Środki zapewniające finansowanie Programu Wspierania Rodziny na lata 2026 – 2028 będą pozyskiwane w szczególności:

- z budżetu gminy, powiatu i województwa,
- z budżetu państwa,
- ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- z funduszy zewnętrznych, m.in. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych programów,
- ze środków organizacji pozarządowych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

3 Spodziewane rezultaty realizacji programu

Na skutek wdrożenia postanowień niniejszego Programu Wspierania Rodziny są przewidywane liczne, pozytywne i trwałe przeobrażenia w życiu rodzin na terenie Gminy Kostrzyn, takie, jak:

- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu zadań opiekuńczo-wychowawczych i trwałe przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- ograniczenie skali zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego rodzin, w których występują dysfunkcje,
- zmiana stereotypowego postrzegania pomocy instytucjonalnej oraz rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,
- zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,

- powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych,
- redukcja skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- konsolidacja działań i rozwój współpracy interdyscyplinarnej podmiotów publicznych i niepublicznych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

8 Monitoring i ewaluacja

Stały monitoring realizacji wyznaczonych celów i zadań Programu w założeniu ma przyczynić się do analizy i oceny zebranych informacji, planowania dalszych działań oraz doskonalenia dotychczas realizowanych, w szczególności monitoring posłuży:

- określenia stopnia zaawansowania i adekwatności kierunku prowadzonych działań,
- ustalenia liczby rodzin wymagających udzielenia pomocy,
- oceny stopnia zadowolenia członków rodzin z oferowanej i uzyskanej pomocy,
- ocenę zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za realizację powierzonych zadań,

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności wyniki analizy uzyskanych wskaźników działań.

Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu winna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje i przedstawia Ośrodek Pomocy Społecznej.